

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรที่จะสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่

บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๘๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๘๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๘๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

ความเห็น

คดีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรที่จะสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพราะเหตุที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยรายงานการดำเนินงานดังกล่าวไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคอันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพราะเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒

สำหรับเหตุที่ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยรายงานการดำเนินงานดังกล่าวไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคอันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง นั้น

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี และมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) บัญญัติให้รายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา นั้น ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องจึงเป็นพรรคการเมืองที่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และแจ้งผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ทางไปรษณีย์ประทับตราลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ และผู้ร้องได้รับรายงานดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑ แต่เป็นรายงานที่ไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และไม่ถูกต้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นไปตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด ผู้ร้องได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงขอผ่อนผันเวลาส่งรายงานอ้างว่าผู้ถูกร้องไม่ได้นำรายงานเสนอเข้าที่ประชุมใหญ่พรรคเพราะเป็นกฎหมายใหม่และผู้ถูกร้องรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และผู้ถูกร้องได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบแล้วว่า จะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากผู้ร้องว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องชุดใหม่ยังไม่สมบูรณ์ จึงต้องประชุมใหญ่เพื่อลงมติอีกประเด็นหนึ่ง และผู้ถูกร้องได้เชิญกรรมการบริหารพรรครักษาการเข้าร่วมหารือเพื่อขอมติดำเนินการ แต่บ้านเมืองเกิดปั่นป่วนถึงขั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกการประชุมที่นัดไว้ในวันที่ ๔ ถึง ๕ กันยายน ๒๕๕๑ ที่โรงแรมรามการ์เด้น ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถจัดประชุมใหญ่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้

สำหรับข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าไม่ได้นำรายงานเสนอเข้าที่ประชุมใหญ่พรรค เพราะเป็นกฎหมายใหม่และผู้ถูกร้องรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และผู้ถูกร้องจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่บ้านเมืองเกิดปั่นป่วนถึงขั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกการประชุมที่นัดไว้ในวันที่ ๔

ถึง ๕ กันยายน ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องได้ นั้น พิจารณาแล้ว การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกการประชุมในวันที่ ๔ ถึง ๕ กันยายน ๒๕๕๑ เป็นการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นคนละส่วนและไม่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้ถูกร้องต้องจัดประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องเพื่อรับรองรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนและมีสาขาพรรคเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๒๖ ผู้ถูกร้องจึงสามารถจัดประชุมใหญ่เพื่อรับรองรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วนำแจ้งต่อผู้ร้องได้ตามมาตรา ๔๒

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการจัดทำรายงานดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) กรณีจึงมีเหตุที่สั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ส่วนเหตุที่ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงอันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ นั้นข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒,๒๕๖,๘๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยยังขาดเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินจำนวน ๓ โครงการ เป็นเงินรวม ๒๕๖,๕๐๐ บาท และได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงและจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมถึง ๕ ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด

พิจารณาแล้ว การที่ผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่เอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงิน

ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ถูกร้องก็ไม่ดำเนินการ อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ กรณีจึงมีเหตุที่สั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓

ประเด็นที่สอง หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๔ หรือไม่

การตัดสิทธิหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ บัญญัติถึงกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ไว้ว่า ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะขัดแย้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ อีกไม่ได้ภายในห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติถึงผลสืบเนื่องจากการที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ไว้โดยชัดเจน อันมีลักษณะเป็นการตัดสิทธิบางประการของผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องถูกยุบไปเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒

ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องด้วยเหตุอันเนื่องมาจากการที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ แล้ว ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร

ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องยุบไป ซึ่งเป็นไปตามผลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗

ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูภิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา ๔๔ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงินของพรรคการเมือง และมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้พรรคการเมืองอาจมีรายได้จากเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพราะฉะนั้น เมื่อมาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในส่วนนี้และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน

ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ ดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของผู้ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๔๔ และมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง (๕)

ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องด้วยเหตุอันเนื่องจากการที่ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ แล้ว และผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด จึงเป็นกรณีที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องทุกคน ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองอื่นในตำแหน่งต่างๆ ตามมาตรา ๑๑ มีส่วนร่วมรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จึงมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องทุกคนที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในขณะที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๒ มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง โดยไม่อาจใช้ดุลพินิจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองบางคนได้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๘

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงสั่งให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ อีกทั้ง ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องทุกคนที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

ผู้ถูกร้องอยู่ในขณะที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๒ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘

นายจรรยา อินทจาร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ